

Z P R A V O D A J

Spolek přátel
Národního divadla Brno

www.spndb.cz

Vážení a milí přátelé opery, baletu a činohry,
příznivci opery, baletu a činohry,

společně doufejme, že snad nejtěžší divadelní sezona je za námi a že Vám budeme moci nabízet jen radostné zprávy ze všech souborů NdB. Mezi spoustou informací prázdninového Zpravodaje nepřehlédněte:

Premiéra 3. září 2021 v Mahenově divadle – Pocta Pavlu Šmokovi „*Stabat Mater*“

Zjasněná noc, Trio g-moll, Stabat Mater. Hudba Arnold Schönberg, Bedřich Smetana, Antonín Dvořák. Choreografie Pavel Šmok, kostýmy Josef Jelínek, Jan Dušek. Je to již 5 let, co nás v osobě Pavla Šmoka opustila nezapomenutelná česká choreografická legenda, zásadní tvůrce české nezávislé taneční scény 2. poloviny 20. stol. Složený večer připomíná výjimečná díla z Mistrovy bohaté choreografické tvorby. *Zjasněná noc* je programní skladba na motivy básně Richarda Dehmela. *Trio g-moll* – dílo, ve kterém se B. Smetana vyrovnává se smrtí dcery Bedřišky. Vrchol večera – *Stabat Mater* na hudbu 1. části stejnojmenného slavného oratoria A. Dvořáka, je zároveň jedním z vrcholů Mistrovy tvorby.

Zprávy výboru: čtěte pozorně!

Termíny vybírání členských příspěvků 2021:

PONDĚLÍ 12. ČERVENCE 2021 od 14 do 17 hod.

ÚTERÝ 13. ČERVENCE 2021 od 14 do 17 hod.

STŘEDA 14. ČERVENCE 2021 od 14 do 17 hod.

Budeme jako obvykle v přízemí (divácká šatna) v DIVADLE REDUTA. Výše členského příspěvku se nemění – je stále 200 Kč. Nezapomeňte vzít svoji členskou legitimaci, aby Vám mohlo být zaplacení příspěvku vyznačeno.

Další možný termín placení je prozatím stanoven na 1. září (středa), kdy bude schůze výboru. Čas, kdy můžete přijít zaplatit příspěvek, nebo se nově přihlásit do SPnDB je od 15:30 do 17:30 hod.

Prosíme, abyste respektovali v dané době platná protiepidemická nařízení (ochrana dýchacích cest, rozestupy), aby nevznikly případně zbytečné problémy.

Naši jubilanti v červenci

Jarmila Zarloukalová	Jaroslav Tofl	Miroslav Skála
Zdeněk Holub	Jana Skálová	Jiřina Janská
Hana Glombová	Ilda Pitrová	Jaroslav Čech
Jitka Jurásková	Hana Biedermannová	Miloslava Šoubová
Božena Procházková		Milan Beran

Naši jubilanti v srpnu

Božena Zbořilová	Hana Rybníčková	Veronika Hejtmánková
Drahošlav Zatloukal	Milada Krásná	Libuše Urbanová
Ladislav Pukl	Helena Bartáková	Alena Jachanová
Marie Gregorová	Marie Sedláčková	Radek Zapadlo
Olga Riedlová		Sergej Burejko

Vážení jubilanti, členové výboru SPNdB Vám přejí zdraví. Radujte se ze všeho, co je krásné a dobré a pokud možno odhánějte od sebe starosti a trápení. Ať je Váš život každý den bohatší o dobré lidi kolem Vás a krásnější o zážitky, které splní vše, o čem sníte.

Premiéry činohry v sezoně 2021/2022

►15. října 2021 v Mahenově divadle v rámci festivalu *Moravský podzim* v koprodukcí NdB a Filharmonie Brno Scénický koncert *Kočár do Vídně*. Film *Kočár do Vídně* režiséra Karla Kachyni je dodnes považován za jeden z přelomů kinematografie šedesátých let, a to zejména díky originálnímu převedení stejnojmenné novely Jana Procházky a ojedinělé hudbě Jana Nováka. Scénickým koncertem nás bude provázet hlas Ivy Janžurové, která v legendárním filmu ztvárnila hlavní roli válečné vdovy Kristy a získala za ni v roce 1968 cenu Trilobit.

►22. října 2021 v Divadle Reduta ve světové premiéře *Ohnivá země* Václava Štecha. Ve svébytném textu několikanásobného držitele Ceny divadelní kritiky za *Hru roku* – Tomáše Vůjtku (*1967) se dramatik Štech, skutečný ředitel NdB v letech 1920 – 1925, ocitne na zkoušce vlastní komedie. Bude se mu líbit jevištní koncepce? Dokáže herecký soubor splnit náročné požadavky svého chlebodárců? Neměl by svou hru raději režirovat sám? Nejen o tom, jaké byly poměry u divadla kdysi, ale také o tom, jaké jsou nyní, bude inscenace režiséra Ivana Krejčího.

►26. listopadu 2021 v Mahenově divadle v české premiéře drama britské autorky Lucy Kirkwoodové (*1983) *Nebesa*, které v lednu 2020 uvedlo londýnské National Theatre.

10. prosince 2021 v Divadle Reduta jedno z vrcholných děl francouzského dramatika Moliéra *Amfítryon*. V NdB je naposledy uvedl Emil František Burian.

►28. ledna 2022 v Mahenově divadle další klasika, jedna z nejkrásnějších komedií Williama Shakespeara *Večer tříkrálový*, kde se snoubí lyrická poezie s poezií pudovou.

►11. února 2022 v Divadle Reduta hra Václava Havla *Ztížená možnost soustředění*. Komédie Václava Havla vznikla v r. 1968 pro Divadlo Na zábradlí. Přestože pracuje se soudobou novinkou – inteligentním počítačem (a i proto) ironizuje pseudovědeckost. Ústředním tématem je stav člověka, který mechanickým opakováním téhož a soustavným odmítáním dořešit problém, ztrácí přehled nejen o místě a čase, ba hůř, přivádí své bytí do veskrze zbabělé podoby. V režii Martina Glasera se s dramatikou Václava Havla setkáme v NdB popáté.

►25. března 2022 v Mahenově divadle drama Bertolda Brechta *Kavkazský křídový kruh*. Inscenace *Kavkazského křídového kruhu* v Mahenově divadle v režii Evžena Sokolovského z roku 1961 patří mezi legendární počiny českého divadla – na totéž jeviště se hra vrátí po šedesáti letech v režii Amina-

ty Keita a s původní hudbou Brechtova stálého spolupracovníka, významného německého skladatele Paula Dessaua (1894 – 1979). Po třech generacích přišel opět čas na příběh o tom, že láska je víc než právo.

►8. dubna 2022 v Divadle Reduta klasické drama Karla Čapka *Matka*. Na jevišti NdB se velkolepé Čapkovo drama bude inscenovat teprve potřetí, tentokrát v režii Štěpána Pácla.

►3. června 2022 v Divadle Reduta ve světové premiéře hra renomované české dramatičky Lenky Lagronové *Chytání Vídně*. Tato hra vznikla na objednávku Činohry NdB. Autorka, pro kterou je charakteristický lyrický jazykový výraz a schopnost vcítit se do psychologických hlubin ženy, situovala děj hry do modernistického Jaruškova domu, který vznikl podle projektu architekta Josefa Gočára v roce 1910 v Králově Poli. Osobní minulost své stárnoucí hrdinky Almy záměrně propojila s touhami a traumaty lidí, kteří dům rovněž obývali. Režie se zhostil Radovan Lipus, neodmyslitelně spjatý nejen s proslulým dokumentárním cyklem o české architektuře nazvaným *Šumná města*, ale také s pravidelným inscenováním děl Lenky Lagronové.

►24. června 2022 v Mahenově divadle hra Eugena O’Neilla *Smutek sluší Elektře*. O’Neill ve své nejslavnější hře dokazuje, že antický svět je nám vzdálený jen zdánlivě, neboť způsob prožívání základních lidských emocí zůstává stále naléhavý. Proslulého kusu se ujme významný český režisér, nositel mnoha ocenění, nyní umělecký šéf Městských divadel pražských – Michal Dočekal.

►I v sezoně 2021/2022 pokračuje improvizací seriál, ve kterém hrají herci NdB a jejich kolegové ze širokého divadelního okolí. *Improvozovna* je show rozdělená na přibližně dvacetiminutové třetiny, v nichž herci živelně rozvíjí nejrůznější témata, vyrovnávají se s omezeními, překonávají překážky, a to vše v komunikaci s publikem, které má možnost dění na jevišti ovlivňovat přímo v reálném čase.

►Půvabné příhody medvědáře *Kuby Kubikuly*, jeho medvěda Kubuly a podivného medvědího strašidla Barbuchy od spisovatele Vladislava Vančury znovu ožijí na Malé scéně Mahenova divadla! Režisér Jiří Jelínek nás pozve do časů ušatých čepic, kdy ještě mrzlo, až praštelo a lidé věřili na pohádky i strašidla. Na rozvernou inscenaci s loutkami a písničkami se může těšit celá rodina!

Divadelní jubilea, vzpomínky – červenec

☞ 2. 7. 1956 se narodil tanečník a choreograf Igor Vejsada. Absolvoval taneční oddělení brněnské konzervatoře a rok pobýval v baletním učilišti v Moskvě (1974 – 75). Po ukončení vojenské služby ve Vojenském uměleckém souboru v Bratislavě byl angažován do brněnského baletního souboru. Exceloval v rolích, které obdařil bezpečně zvládnutou technikou, vznosem, brilanci a prožitkem. Zúčastnil se úspěšně několika baletních soutěží. Začal sbírat zkušenosti po světě, působil v Győru, Kibbutzu, Contemporary Dance Company, Izraeli, v ND v Mannheimu... Inicioval v Brně spolu s akademickým malířem Josefem Bubákem taneční skupinu NOVÝ BALET, která se představila na Choreografickém večeru Igora Vejsady 27. 5. 1990. Chtěl na něm prezentovat vytříbenou formu tance spojenou s novými možnostmi (*Pozdě, Sen, Hra ve čtyřech, Tanec pro kytaru, Skvrny a prázdnoty, Rhapsody in blue, Nelitostné hříčky lásky, Touhy kolemjdoucích*). V r. 1996 odchází I. Vejsada do Ostravy do vedení baletního souboru. V r. 2014 působí v Baletu ND moravskoslezského jako baletní mistr a choreograf. V r. 2016 odchází do Prahy do vedení Komorního baletu Praha, kde v současnosti působí jako baletní mistr a asistent choreografů.

☞ 4. 7. 1956 se narodila sopranistka Zdena Matoušková. Po absolutoriu AMU začínala v Českých Budějovicích (1981 – 83). V l. 1982 – 83 působila v Brně, od r. 1983 v Ostravě. Nastudovala Mařenku, Sentu, Rusalku, Agátu atd.

☞ 5. 7. 1836 se narodil libretista Bernard Guldener (†15. 9. 1877). Vystudoval práva na UK. Pracoval jako advokátní koncipient, pak jako notář. Napsal libreto k opeře *Král a uhlíř* Antonína Dvořáka.

☞ 11. 7. 1841 se narodila Věkoslava Blažková – Ressová (†21. 4. 1873). Tato sopranistka zpěv studovala soukromě. Začínala v Lipsku, od r. 1867 hostovala v Prozatímním divadle v Praze, kam byla po roce angažována. Stala se dramatickou primadonou, bohužel z důvodů těžké choroby se musela r. 1872 se scénou rozloučit. Byla první českou Abigail. Z dalších rolí: Lejla, Markétka, Melánie v Auberově *Maškarním plesu*...

☞ 12. 7. 1911 se narodila Marie Glázrová (†19. 2. 2000), členka činohry ND Praha v l. 1939 – 87. Bohatá byla její činnost recitační, filmová i rozhlasová. Z rolí: Desdemona, Kateřina, Klásková, Maryša, Vojnarka, Vassa Železnová...

☞ 14. 7. 1926 se narodil dirigent Bohumil Gregor (†4. 11. 2005). Od r. 1945 kontrabasista Divadla 5. května (později dirigent), po spojení s ND korepetitor a dirigent ND, v l. 1949 – 51 dirigent v Brně, poté opět ND, následně dirigent Armádní opery, od r. 1958 šéf opery v Ostravě, 1962 – 69 a 1972 – 77 v ND Praha, dále ve svobodném povolání. V letech 1965 – 67 spolupracoval s Královskou operou ve Stockholmu, 1969 – 72 v Hamburku, 1974 – 76 s Nizozemskou operou. Vedle toho působil v řadě evropských zemí a USA. Gregor je jedním z našich největších poválečných dirigentů. Rozsáhlá byla i jeho činnost koncertní s orchestry českými i zahraničními. Znamenité jsou jeho nahrávky na gramofonových deskách a CD.

☞ 15. 7. 1861 se narodil libretista František Procházka Serafinský (†28. 1. 1939). Učitel v pražských předměstích, redaktor Mladého čtenáře a knihovník. Psal básně, které zhudebnila řada českých skladatelů. Napsal libreto k opeře Leoše Janáčka *Výlet pana Broučka do XV. století*.

☞ 17. 7. 1831 se narodil tenorista Julius Souček (†23. 12. 1874). Původně finanční komisař svolil k vystoupení v Prozatímním divadle v Praze a okamžitě získal v době tenorové krize po odchodu A. Grunda angažmá na první obor. Ačkoliv pod Smetanovým dozorem dělal pokroky, zůstával talentovaným, ale pouze přírodním hlasovým fenoménem bez technického školení, nevyrovnanými rejstříky a zcela bez potřebné divadelní průpravy. Po Smetanově odchodu z vedení divadla v r. 1874 dostal výpověď, neúspěch neunesl a oběsil se. Z rolí: Manrico, Alfréd, Horymír, Dalibor...

☞ 18. 7. 1936 se narodila sopranistka Božena Effenberková. Zpěv studovala na Lidové konzervatoři. Od r. 1955 nastoupila do sboru ND, v r. 1971 získala sólistickou smlouvu. Z rolí: Violetta, Gilda, Královna noci, Rosina, ale i Abigail. V *Hoffmannových povídkách* vytvořila v jednom představení Olympii, Giuliettu i Antonii.

☞ 19. 7. 1866 se narodil tenorista Richard Figar (†21. 5. 1921). Zpěv studoval soukromě. Zprvu vystupoval pod pseudonymem Hofer v německých divadlech v Opavě, Olomouci, Brementhavenu aj. V letech 1894 – 1900 byl prvním tenoristou a zároveň dramaturgem v Záhřebu. V ND Praha poprvé vystoupil r. 1898 v roli Fausta. Angažován byl v l. 1901 – 07. Zpíval zde sice obětavě, ale bez většího úspěchu partie hrdinného oboru (Dalibor, Tannhäuser, Radames). Po ukončení pěvecké kariéry si otevřel v Praze pěveckou školu.

☞ 21. 7. 1936 se narodila sopranistka Naděžda Honzíková. Absolvovala pražskou konzervatoř. V l. 1959 – 63 byla angažována v Plzni, poté až do konce kariéry v Českých Budějovicích, kde se přiřadila k předním členům souboru. Nastudovala zde náročnou sopránovou roli v *Hoffmannových povídkách*, Desdemonu, Lady Macbeth, Rusalku, Vendulku, Leonoru... Hostovala v řadě českých divadel i v zahraničí. Má písňové nahrávky v rozhlase. Působila i pedagogicky.

☞ 23. 7. 1966 se narodil tanečník Jiří Horák. Absolvoval taneční konzervatoř v Ostravě, stáž v Choreografickém učilišti A. J. Vaganové v Leningradě (1984 – 86) a Letní akademii tance v Kolíně nad Rýnem. Zúčastnil se úspěšně několika mezinárodních baletních soutěží (Lausanne, New York, Moskva). Angažmá: 1983 – 87 – sólista v Ostravě, 1987 – 97 – sólista ND Praha. Během svého působení v ND tančil tento noblesní tanečník snad všechny hlavní role klasických baletů. V r. 1993 se na představení vážně zranil. Po vyléčení našel novou příležitost v tanečním souboru Laterny magiky. V r.

1997 nastoupil Jiří Horák do Brna. V klidné a příjemné atmosféře pracoval jako pedagog a postupně se vrátil na jeviště do klasických rolí. Byl zván do Plzně, Olomouce. J. Horák se intenzivně věnoval i studiu zpěvu – zatím jako koníčku, ale kdo ví, zda někdy nezaútočí na některou z operních rolí!

☞ 24. 7. 1926 se narodila sopranistka Jindra Pokorná (†9. 1. 2007). Absolvovala obchodní školu, pak pražskou konzervatoř. První a jediné angažmá získala v Brně, kterému po celou uměleckou kariéru zůstala věrná (od r. 1950). Nejprve zpívala v operetě, po roce v opeře. Měla příjemný lyrický soprán, který nejlépe uplatňovala v českém repertoáru, zejména v dílech Smetanových a Janáčkových. Z rolí: Mařenka, Vendulka, Jitka, Julietta, liška Bystrouška i lišák Zlatohřbítěk, Butterfly, Micaela, Liu... Úspěšná byla i její činnost koncertní.

☞ 24. 7. 1961 se narodil tenorista Jaromír Novotný. Zpěv studoval na brněnské konzervatoři, později na JAMU u V. Příbyla. Nejprve se školil jako barytonista, později přešel na tenorový obor. Začínal v operetě v Brně (1989 – 91), od té doby působí bez stálého angažmá jako host na základě smluv např. v Opavě či Liberci. Z rolí: Jeník, Števa, Max...

☞ 24. 7. 1946 se narodil vynikající tanečník, filmový a divadelní herec Vlastimil Harapes. Byl sólistou ND, sólistou a šéfem baletu Laterny magiky, uměleckým šéfem Baletu ND (1990 – 2002). Během své víc než dvacetileté aktivní činnosti tančil stěžejní mužské role prakticky ve všech titulech repertoáru ND. Hostoval ve Frankfurtu, Oper am Rhein, Skotském královském baletu, římské Akademii tance i Opeře, v Tokyo City Ballet, ve Francii, Belgii, Holandsku, Finsku, Španělsku, Řecku, Austrálii... V r. 2000 mu Evropská unie umění udělila Evropskou cenu G. Mahlera. Cenu Thálie 2011 získal za celoživotní taneční mistrovství. V r. 2016 byl uveden do Síně slávy ND Praha.

☞ 27. 7. 1966 se narodila tanečnice Simona Fišerová. Absolvovala taneční oddělení konzervatoře Brno. Poté se stala členkou baletního souboru Státního divadla v Brně. Záhy vyrostla v souboru ve výraznou uměleckou osobnost. Technicky i výrazově disponovaná tanečnice předvedla řadu zářivých výkonů zejména v klasických baletech: Svanilda (*Coppélie*), Myrtha (*Giselle*), Odetta a Odilie, Šírín (*Legenda o lásce*), Mášinka (*Louskáček*)... Po ukončení sólistické činnosti spolupracovala s taneční složkou Městského divadla v Brně. Svoje bohaté zkušenosti zúročuje na brněnské Taneční konzervatoři při výchově nové taneční generace.

☞ 28. 7. 1911 se narodil tenorista Bohumír Vich (Vích)(†29. 7. 1998). Zpěv studoval soukromě jen jako koníčka. Profesionální dráhu začal v operetě Tylova divadla v pražských Nuslích. Od r. 1945 byl angažován v Opeře 5. května, nejdřív jako sborista, od r. 1946 jako sólista. Zpíval široký repertoár – např. Jíru, Ovčáka Jirku, Tichona. Jeho průbojný tenor se nejlépe uplatnil v hrdinných tenorových rolích jako Radames, Don José, Heřman... Zpíval i řadu rolí buffo oboru, mj. Vaška, Principála. Obecně i kritikou nejvíce oceňovanými kreacemi byl Canio a zejména Matěj Brouček. Jeho umění je zachováno na gramofonových deskách a v rozhlasu v kompletech či řadě árií a písní.

Divadelní jubilea, vzpomínky – srpen

☞ 2. 8. 2011 zemřela sopranistka Milada Šubrtová (*24. 5. 1924). Absolventka obchodní školy zpěv studovala soukromě. Od r. 1945 byla sólistkou Opery 5. května, v r. 1948 angažována v pražském ND. Patří k největším pěvcům poválečné doby. Její hlas i širší repertoár z ní dělají pěvkyni světového formátu. Z rolí: Ludiše, Mařenka, Milada, Libuše, Krasava, Karolína, Vendulka, Hedvika, Rusalka, Pamina, Konstance, Donna Anna, Alžběta, Lady Macbeth, Taťána, Elsa, Sieglinda, Jenůfa, Emilia Marty, Zuzana Vojířová... V r. 1999 byla poctěna Cenou Thálie za celoživotní mistrovství.

☞ 2. 8. 1961 se narodila dirigentka a sbormistryně Miriam Němcová. Studovala na pražské konzervatoři skladbu a na AMU dirigování. V l. 1989 – 90 dirigovala v Liberci, 1990 – 91 šéfdirigentka v pražské Komorní opeře, 1991 – 93 šéfová opery v Liberci, v l. 1993 – 95 sbormistryně a dirigentka

ve Státní opeře Praha. Působila v několika evropských zemích, učila dirigování na pražské konzervatoři.

☞ 3. 8. 1956 se narodil tenorista Štefan Margita. Zpěv studoval na košické konzervatoři. Od r. 1981 člen sboru, od r. 1983 sólista košické opery. V r. 1986 se stal sólistou ND Praha. V současné době je umělcem ve svobodném povolání a hostuje doma i v zahraničí. Věnuje se také interpretaci písňové a oratorní literatury. Z rolí: Hoffmann, Nemorino, Laca, Alfréd, Ferrando, Tamino, Don Ottavio, Lenskij, Kudrjáš...

☞ 5. 8. 1986 zemřela sopranistka a pedagožka Běla Rozumová – Chalabalová (*8. 2. 1903). Zpěv studovala soukromě v Praze a ve Vídni. Pěveckou dráhu začala v Lublani. V l. 1925 – 36 byla angažována v Brně, v l. 1936 – 42 byla členkou pražského ND. K nejlepším rolím patřila Konstance, Rosina a Gilda, byla líbeznou Málinkou, Karolinou a Arielem (*Bouře* – Z. Fibich). Od r. 1942 se věnovala pedagogické práci.

☞ 7. 8. 1941 se narodil tenorista Josef Hajna. Zpěv studoval soukromě. Od r. 1965 sborista v Liberci, od r. 1968 sólista v Českých Budějovicích, od r. 1979 sólista pražského ND. Z rolí: Dalibor, Lenskij, Jeník, Lukáš, Princ, Kozina, Matěj Brouček, Des Grieux...

☞ 8. 8. 1925 se v Příbrami narodil český divadelní a televizní režisér i divadelní pedagog Evžen Sokolovský. Na konzervatoři v Brně vystudoval v l. 1943 – 47 obor herectví. S režii začal už jako student v brněnském divadelním souboru Křesadlo (1945 – 47). V r. 1947 byl angažován do Horáckého divadla, odkud v r. 1954 přešel do pražského Divadla S. K. Neumanna, kde působil další dva roky. V l. 1956 – 59 působil v kladenském divadle. V období 1959 – 1967 působil jako režisér v Mahenově činohře Státního divadla Brno. Od r. 1961 byl současně vedoucím satirické scény Večerní Brno (do r. 1967). V l. 1967 – 69 byl režisérem pražského Národního divadla, od r. 1969 byl angažován jako režisér v Divadle E. F. Buriana a od r. 1976 byl režisérem Československé televize. Zemřel v Praze 14. 6. 1998.

☞ 8. 8. 1956 se narodila sopranistka Helena Klašková. Absolventka ostravské konzervatoře byla v l. 1958 – 60 angažována ve sboru českobudějovické opery, pak sólistkou v Opavě, kde zaujímala významné místo. Z rolí: Mařenka, Karolina, Jitka, Konstance, Donna Anna, liška Bystrouška, Gilda...

☞ 11. 8. 1956 zemřel basista Vilém Zítek (*9. 9. 1890). Vyučil se mechanikem, zpěv studoval v Pivodově škole. V r. 1911 byl angažován do ND, ale poprvé vystoupil až v r. 1913. Jeho umělecký růst byl rychlý. Díky pěveckému a hereckému talentu a disciplinovanosti se brzy dopracoval i k nejtěžším interpretačním úkolům. V r. 1925 odešel do Itálie, zpíval v Turíně, v r. 1927 v La Scale. Další působiště: Berlín, Stockholm, Moskva... Od r. 1931 se vrátil do ND. Z rolí: oba Mefistové (Gounod, Boito), Basilio, Daland, hrabě Heřman, Filip II., Masetto, Leporello i Don Giovanni.

☞ 11. 8. 1996 zemřel skladatel a dirigent Rafael Kubelík (*29. 6. 1914), syn houslového virtuosa Jana Kubelíka. Absolvoval pražskou konzervatoř (housle, dirigování, skladba). Jako devatenáctiletý řídil poprvé Českou filharmonii, od r. 1936 byl jedním z jejích stálých dirigentů. V letech 1939 – 41 byl šéfem brněnské opery (nastudoval zde 8 oper), v l. 1946 – 48 byl šéfem ČF, po roce 1948 emigroval. V l. 1955 – 58 byl šéfem Královské opery Covent Garden, pak žil ve Švýcarsku, od r. 1961 šéfoval Bavorský orchestr v Mnichově. V l. 1972 – 74 byl hudebním ředitelem MET. Ač už těžce nemocen, v r. 1990 slavně dirigoval Smetanovu *Mou vlast* na Pražském jaru. Je autorem opery *Veronika*.

☞ 12. 8. 1966 zemřel tenorista Antonín Votava (*5. 5. 1909). Absolvent pražské konzervatoře pracoval jako číšník a zároveň zpíval v Čs. rozhlasu. V l. 1939 – 44 byl angažován v Plzni, pak v ND. Byl výborný pěvec i herec s velkou hudební inteligencí. Z rolí: Don José, Otello, Jiří, Vít, Lenskij, Almaviwa, Benda, Michálek, Spoletta, Jurodivý, Rehtor...

☞ 20. 8. 1946 se narodil tenorista a hudební publicista Dalibor Janota. Zpěv studoval soukromě a na ostravské konzervatoři. Od r. 1964 byl sbormistrem opavské opery, v l. 1971 – 79 sólista operety

v Teplicích. R. 1979 se vrátil do Opavy, v r. 1984 angažován ve sboru ND, od r. 1992 sólista Státní opery Praha. Hostuje i na jiných scénách. Z rolí: Spoletta, císař Altoum, Gaston, Borsa...

☞ 22. 8. 1926 se narodil režisér Ladislav Štros (†12. 4. 2015). Absolvent dějin umění na UK, od r. 1945 angažován v ND jako člen sboru, od r. 1953 asistent režie, od r. 1961 režisér. Patří mezi největší české režiséry poválečného období. Ve svých inscenacích vždy usiloval o moderní, nekonvenční tvar. Byl často zván k režii do zahraničí (Itálie, Německo, Rakousko, Polsko, Švýcarsko, Velká Británie). Působil pedagogicky na pražské konzervatoři a AMU (operní herectví a režie), v r. 1990 jmenován profesorem.

Osobnosti světové hudby – červenec

♫ 1. 7. 1926 se narodil německý skladatel Hans Werner Henze. Hudebně se školil v Braunschweigu a Heidelbergu, absolvoval letní kurzy řízené avantgardními skladateli. První angažmá získal u divadel v Konstanzi a Wiesbadenu. Od poloviny 50. let minulého století žil převážně v Itálii. Tvořil lehce a ve všech hudebních druzích, hodnota jeho děl se však jeví jako nevyrovnaná. K řadě skladeb ho inspirovaly dva pobyty na Kubě, řada skladeb má agitační povahu. Mezinárodní ohlas měla jeho operní tvorba: *Král jelenem*, *Boulevard Solitude* (na námět Prévostovy *Manon*), *Princ z Hamburku*, *Malý lord*, *Bakchantky*, *Přicházíme k řece*, *Pollicino* (opera pro děti), *Anglická kočka*. Balety: *Maratona*, *Undine* aj. Tvůrčí šíře obsahuje 6 symfonií, 2 houslové koncerty, 5 smyčcových kvartetů, soubor písní, oratoria... Upravoval i cizí díla – Monteverdiho, Carissimioho, Wagnera... Zemřel v Drážďanech 27. 10. 2012.

♫ 7. 7. 1911 se narodil americký skladatel italského původu Gian Carlo Menotti (†1. 2. 2007). Jako „záračné dítě“ napsal už v 11 letech operu. Studoval na milánské konzervatoři, ale v r. 1928 odešel do USA a 5 let studoval na Curtisově ústavu ve Filadelfii, kde sám v l. 1933 – 55 učil skladbě. V r. 1958 založil v italském Spoletu letní „Festival dvou světů“, který řídil do r. 1967. Jako skladatel se mezinárodně prosadil jednoaktovou buffou *Amálie jde na ples* (na vlastní libreto, stejně jako další opery) a původně rozhlasovou operou *Stará paní a zloděj*. Největší úspěch mělo *Médium* (zfilmováno). Po komické jednoaktovce *Telefon* následovala velká tragická opera *Konsul*. Na objednávku pařížské Komické opery vznikla parodie na západní životní styl *Poslední divoch*. Pro Menuhinův festival v Bathu vznikl *Martin lhář*, pro Hamburk dětská opera *Pomoc! Globolinkové*. Následovaly opery *Nejdůležitější muž*, komická opera *Hrdina*, „chrámová opera“ *Vejce*.

♫ 8. 7. 1946 zemřel sovětský skladatel a dirigent Alexandr Vasiljevič Alexandrov (*1. 4. 1883). Studoval zpěv a skladbu na moskevské konzervatoři, na které od r. 1918 vyučoval teorii. V r. 1928 založil a řídil první sovětský Armádní soubor písní a tanců, který po jeho smrti nese jeho jméno. Byl autorem státní hymny SSSR. Složil nebo upravil mnoho písní, častušky...

♫ 12. 7. 1861 se narodil ruský skladatel a pedagog Anton Stěpanovič Arenskij (†25. 2. 1906). Syn lékaře absolvoval petrohradskou konzervatoř (Rimskij – Korsakov) a ihned začal vyučovat na moskevské konzervatoři, kde k jeho žákům patřil S. Rachmaninov. V letech 1895 – 1901 stál v čele dvorního orchestru. V kompozici se hlásil ke vzoru P. I. Čajkovského. Z díla: klavírní miniatury, 2 symfonie, též 2 opery... K nejnámějším patří opera *Rafael* a balet *Noc v Egyptě*.

13. 7. 1951 zemřel rakouský skladatel a pedagog Arnold Schönberg (*13. 9. 1874). Jeho otec byl malý obchodník s obuví a do Vídně přišel z Bratislavy. Arnold Schönberg se jako samouk intenzivně věnoval hudbě (housle, violoncello). Hrál v amatérském orchestrálním sdružení, které řídil A. Zemlinský (1872 – 1942). Od r. 1895 se živil jen hudební činností: byl sbormistrem tří dělnických spolků, na zakázku instrumentoval šlágry, operety. Ohlas prvního provedení smyčcového kvartetu r. 1898 ho povzbudil k původní tvorbě. Řadu let pracoval na temně laděné romantické kantátě *Písně z Gurre* (obrovský reprodukční aparát požadoval 3 mužské sbory, osmihlasý smíšený sbor, 10 lesních rohů, 7 klarine-

tů...). V r. 1901 se oženil se sestrou Zemlinského a přesídlil do Berlína, kde se stal učitelem teorie na konzervatoři a současně řídil hudbu v literárním kabaretu. Zde složil symfonickou báseň *Pelleas a Melisanda* (pražské provedení r. 1912 osobně řídil). V r. 1913 se vrátil do Vídně. Byl podporován Mahlerem, stýkal se s malířem Kokoschkou, českým stavitelem Loosem aj. Jeho žáky a propagátory se stali A. Berg, A. Webern... V dalších skladbách šel Schönberg k uvolnění tonality (písňový cyklus 15 básní z *Knihy visutých zahrad* S. A. Georga). Půlhodinové drama *Očekávání* mělo světovou premiéru 6. 6. 1924 v Novém německém divadle v Praze za řízení Zemlinského a účasti autora. Vrcholným dílem tohoto období je cyklus 21 melodramů *Pierrot lunaire*. Nedokončeno zůstalo oratorium *Žebř Jakubův*. Požadavky na reprodukční aparát byly rekordní: dvanáctihlasý dvojsbor o 720 pěvcích, 50 houslí, 20 viol... (provedeno r. 1961 ve Vídni). Po nezdaru komické opery *Z dneška na zítřek* komponoval své vrcholné dramatické dílo *Mojžiš a Áron* (dokončeno jen 2. jednání). V r. 1933 emigroval do USA, v Los Angeles učil na univerzitě kompozici.

♫ 18. 7. 1591 zemřel slovinský skladatel Jakob Gallus – Handl (*1550). O mládí a studiích není nic známo. V r. 1574 byl členem dvorního sboru ve Vídni. V l. 1579 – 85 řídil kapelu olomouckého biskupa. Roku 1580 vydal v Praze sbírku svých mší a usadil se zde jako ředitel kůru kostela u sv. Jana Na zábradlí (zbořen 1896). V Praze dokončil a v krásné typografické úpravě vydal čtyřsvazkové *Opus musicum* (cyklus 374 motet pro všechny svátky církevního roku) a tři svazky čtyřhlasých latinských madrigalů *Moralia*. Jeho tvorba představuje jeden z vrcholů vokální polyfonie.

♫ 28. 7. 1741 zemřel italský skladatel a houslista Antonio Vivaldi (*4. 3. 1678). Jeho otec byl holič a muzikant, který hrál od r. 1685 v orchestru chrámu sv. Marka. Tištěný průvodce městem ho r. 1713 uvádí spolu se synem Antoniem mezi nejlepšími houslisty Benátek. Vivaldi byl r. 1703 vysvěcen na kněze, ale záhy požádal o zproštění kněžských povinností ze zdravotních důvodů. Stal se učitelem hudby v dívčím útulku (do r. 1739). Pro dívčí orchestr útulku napsal většinu ze svých víc než 400 houslových koncertů. V r. 1713 byla uvedena jeho první opera a v l. 1714 – 18 inscenoval v Benátkách ve vlastní finanční režii 8 svých oper. Vyjížděl nastudovávat své opery i do jiných italských měst. Patrně r. 1729 se vypravil v doprovodu otce do zaalpských zemí, kde zvláště v Praze a Drážďanech se jeho díla těšila velké oblibě. Pro pražskou italskou operní společnost najímal v Itálii zpěváky. Ze šesti oper jsou 4 doloženy v Praze – ale hudba se nedochovala. Od r. 1733 Vivaldi opět uváděl své opery v Benátkách (v roce 1739 jeho poslední opera). Posledním známým dokumentem ze života Vivaldiho je stvrzenka z 28. 6. 1741, týkající se odměny za skladby pro hraběte Collaltu v Brtnici na Moravě. Obliba Vivaldiho hudby v českých zemích je doložena skladbami pro hraběte Morzina. Řídil v Itálii jeho kapelu a dedikoval mu svůj soubor koncertů op. 8, obsahující i slavné *Čtvero ročních dob*. Dodnes se v českých archivech dochovaly unikátní opisy Vivaldiho skladeb.

♫ 29. 7. 1856 zemřel německý skladatel, klavírista, kritik a dirigent Robert Schumann (*8. 6. 1810). V mládí se zajímal stejně o hudbu jako o literaturu. Na přání ovdovělé matky se zapsal v Lipsku na právnickou fakultu, ze které přešel na univerzitu v Heidelbergu. Tam se definitivně rozhodl pro hudební kariéru – vrátil se do Lipska studovat klavírní hru. Nadměrné cvičení mu poškodilo pravou ruku – to byl konec koncertní dráhy a Schumann přenesl svůj zájem do sféry kompoziční. Spoluzakládal vlivný hudební časopis *Neue Zeitschrift für Musik*, který do r. 1844 redigoval. V úvahách a kritikách dal trvalý příklad znaleckého a dalšímu vývoji nakloněného hudebního žurnalistu, který plní i úkol výchovy publika. Schumann se zamiloval do dcery lipského klavírního pedagoga Fr. Wiecka Clary. Pro krajní odpor otcův si snoubenci vybojovali sňatek soudní cestou (1840). Manželské štěstí se promítlo do několika písňových cyklů a opery *Jenovéfa*. V. 1843 přijal Schumann místo profesora hry partitur na nově zřízené lipské konzervatoři. Od r. 1844 žil v Drážďanech, kde působil jako sbormistr, 1850 – 53 byl městským hudebním ředitelem v Düsseldorfu. Když r. 1844 provázal choť na koncertní cestě do Ruska, projevil se první příznaky duševní choroby. V únoru 1854 se skokem do Rýna pokusil o sebevraž-

du. Zbytek života strávil v ústavu. Jeho vrcholná díla patří klavíru. Kromě koncertu a-moll jsou to především programní skladby: *Karneval* (cyklus 20 charakteristických obrázků – *Pierrot, Harlekýn, Pantalón, Chopin, Paganini...*), *Motýli, Dětské scény* (s populárním číslem „*Snění*“). K vrcholům písňové tvorby patří cykly *Láska a život ženy, Láska básníková, Myrty, Kruh písní*.

Osobnosti světové hudby – srpen

♪ 1. 8. 1926 se narodil německý basbarytonista Theo Adam. Odchovanec chlapeckého sboru Kreuzchor v Drážďanech v r. 1949 debutoval v drážďanské opeře. Od r. 1953 působil v berlínské Státní opeře a jako host na předních světových scénách. Jeho operní, písňový a oratorní repertoár se vyznačuje mimořádnou šíří: od Händla a Bachových kantát přes Mozarta a velké partie wagnerovské až k současnosti. Z rolí: Lohengrin, Fidelio, Don Carlos, Don Giovanni...

♪ 2. 8. 1891 se narodil sir Arthur Bliss, anglický skladatel (†27. 3. 1875). Na londýnské Královské hudební škole studoval skladbu, od r. 1921 na téže ústavu sám vyučoval. V roce 1950 mu byl udělen šlechtický titul. V r. 1953 se stal ředitelem dvorní hudby. Jeho orchestrální, koncertní a komorní skladby prozrazují značné vlivy Ravelovy a Stravinského.

♪ 2. 8. 1921 zemřel italský tenorista Enrico Caruso (*27. 2. 1873). Studoval a debutoval v r. 1894 v Neapoli. Přes Milán a Londýn vedla jeho cesta do newyorské MET (1903), kde měl víc než 600 vystoupení. Hostoval i na jiných scénách. V Praze zpíval v německém divadle v květnu 1904. Nastudoval 67 operních rolí většinou italského repertoáru. V USA byl častým partnerem E. Destinnové. Od r. 1901 nahrál na gramofonové desky téměř 250 snímků. Byl i znamenitým karikaturistou.

♪ 14. 8. 1981 zemřel rakouský dirigent Karl Böhm (*28. 8. 1894). Studoval ve Štýrském Hradci práva a současně ve Vídni hudbu. Od r. 1917 působil v divadle ve Štýrském Hradci, r. 1921 nastoupil jako kapelník v Mnichově, poté v Darmstadtu, v Hamburku a v l. 1934 – 43 u drážďanské opery. V l. 1943 – 45 a znovu 1954 – 56 dirigoval ve vídeňské Státní opeře, 1950 – 53 v Teatro Colón v Buenos Aires. Od r. 1938 pravidelně hostoval na salcburském festivalu, od r. 1962 též v Bayreuthu. V r. 1964 mu byl v Rakousku – jako jedinému po r. 1945 – udělen čestný titul Österreichischer Generalmusikdirektor. Od 20. let minulého století hostoval v Praze (s Vídeňskými filharmonikami a vídeňskou Státní operou).

♪ 14. 8. 1901 se ve Fulneku narodil německý dirigent Franz Konwitschny (†28. 7. 1962). Pocházel z německé hudební rodiny. V l. 1920 – 23 studoval v Brně na škole německého hudebního spolku, později na lipské konzervatoři. Zprvu působil jako houslista a violista, v r. 1927 nastoupil ve Stuttgartu jako dirigent. Po válce se stal vůdčí dirigentskou osobností v NDR, od r. 1955 řídil berlínskou Státní operu. Vynikal jako interpret romantické německé hudby.

♪ 17. 8. 1686 se narodil italský skladatel a učitel zpěvu Niccolò Porpora (†3. 3. 1768). Deset let strávil na neapolském ústavu Conservatorio dei Poveri di Gesù Christo. Pak působil jako učitel hudby a kapelník ve službách zahraničních diplomatů a důstojníků v Neapoli. Měl velké pedagogické úspěchy a jeho žáci dopomáhali v italských divadlech jeho operám k úspěchu. V r. 1733 byl povolán do Londýna, aby tam konkuroval Händlovi svými operami a oratorii. V r. 1737 se vrátil do Itálie, r. 1748 se stal dvorním kapelníkem v Drážďanech. Od r. 1752 žil ve Vídni, kde u něho sloužil a studoval J. Haydn. Jeho rozsáhlá tvorba byla především příležitostí pro pěvce; stylově brzy zastarala.

♪ 19. 8. 1881 se narodil rumunský skladatel a houslista George Enescu (†4. 5. 1955). Už v 7 letech byl přijat na vídeňskou konzervatoř, r. 1894 přešel na pařížskou, kde studoval hru na violoncello, klavír a varhany. Byl nadán geniální hudební pamětí. Jeho umělecká osobnost se vyznačovala rozsahem a všestranností. Při pobytech v Rumunsku a USA organizoval koncerty a vystupoval jako houslista. Na newyorském koncertě k 60. výročí zahájení koncertní činnosti 21. 1. 1950 dirigoval vlastní skladby.

V provedení své sonáty pro housle a klavír doprovázel svého žáka Y. Menuhina na klavír a pak s ním hrál Bachův koncert pro dvoje housle. Záchvat mrtvice v Paříži r. 1954 ukončil jeho tvůrčí činnost.

♪ 20. 8. 1561 se narodil italský pěvec a skladatel Jacopo Peri († 12. 8. 1633). Po krátkém působení v Mantově se stal ceněným pěvcem a organizátorem uměleckého života u medicejského dvora. Patřil k uměleckému kroužku *Camerata* a vydatně se podílel na jeho úsilí o novou stylovou orientaci ve vokální hudbě. Spolu s básníkem Rinuccinim složil a r. 1598 v paláci Corsi provedl první operu vůbec: *Dafne*. Jejich další společné dílo *Euridice* (1600) představuje nejstarší dochovanou operu. Peri zhudebnil proslulý příběh deklamačním slohem jako nedramatickou pastorální hru s doprovodem malého instrumentálního souboru a s řadou tanečních výstupů. Skladba byla vydána tiskem. Jeho další opery se ztratily.

Co chybělo v minulých Zpravodajích

✂ 31. 3. 2021 zemřela sopranistka Jadwiga Wysoczanská – Štrosová (*24. 5. 1927). Jako absolventka pražské konzervatoře nastoupila v r. 1945 do sboru nově založené české opery v Liberci. Po roce odešla do Opavy, kde získala sólovou smlouvu. Po třech letech se do Liberce vrátila, aby se stala jednou z hlavních opor repertoáru (Mařenka, Vendulka, Milada, Libuše, Musetta, Taťána, Aida...). V r. 1954 přišla do Brna, kde k jejím rolím přibyla mj. Rusalka, Jenůfa, Butterfly, Donna Elvíra... Počátkem 60. let 20. století došlo k výrazné generační proměně v souboru opery ND Praha. Z Brna přišla vyzrálá umělkyně J. Wysoczanská s širokým rejstříkem postav. Sólistkou opery ND byla plných 30 let – až do r. 1990. Jako uznání jejího celoživotního pěveckého mistrovství jí byla v r. 2015 udělena Cena Senior Prix.

✂ 24. 4. 2021 ve věku 93 let zemřela slavná německá mezzosopranistka Christa Ludwig (*16. 3. 1928). „Byla legendou už za života“, řekl ředitel Salcburského festivalu, na němž umělkyně vystupovala v l. 1954 – 81 celkem 164x ve 126 operách, 21 písňových recitálech... Debutovala v r. 1946 v Opeře Frankfurt. Ve Vídeňské státní opeře od r. 1955 působila téměř 40 let. Zpívala zde ve 769 představeních a 42 rolích. V r. 1959 debutovala v MET, kde pak hostovala až do r. 1993. Vystupovala zde v 15 rolích ve 121 představeních. V r. 1966 zpívala poprvé v Bayreuthu. V Covent Garden se představila až v r. 1976. Byla rovněž svrchovanou interpretkou písní. Proslula jako mahlerovská pěvkyně. S jevištěm se rozloučila v r. 1994, ale od té doby pořádala na Salcburském festivalu mistrovské kurzy.

✂ 10 let od úmrtí Arthur Laurentse. V květnu 2011 zemřel v New Yorku ve věku 93 let jeden z tvůrců přelomového muzikálu *West Side Story* z r. 1957, libretista A. Laurents. Po ukončení studia na konci 30. let 20. století začínal psaním rozhlasových skečů a během 2. světové války tvořil scénáře pro armádní filmy a spoty. Po skončení války začal pracovat jako scénárista v Hollywoodu. Vedle toho psal divadelní hry a muzikálová libreta. Z jeho pera tak v následujících letech vzešly kromě *West Side Story* také muzikály *Gypsy*, *Anyone Can Whistle*... V průběhu dalších desetiletí začal Laurents také režisovat, mj. např. hru *I Can Get It For You Wholesale*, která pomohla proslavit Barbru Streisand nebo světovou premiéru slavné *La Cage aux Folles*, u nás známá pod názvem *Klec bláznů*. Laurentsovým nejslavnějším dílem však zůstane legendární *West Side Story*. Pozoruhodné je, že broadwayskou inscenací v r. 2009 ještě ve svých více než 90 letech režisoval. Portoričtí žraloci ve zpěvu i některých dialogích poprvé „zazněli“ ve španělštině a newyorští domorodí Tryskáči ztratili charakter roztomilých rváčů – Laurents z nich vytvořil fanatické a bezcitné vrahy.

✂ 11. června 1952 se odehrálo poslední představení v Divadle na Veveří. 12. června vydal technický referát ÚNV v Brně výměr o okamžitém zákazu pořádání divadelních představení v budově. A protože nebylo možné provést hospodárnou a účelnou rekonstrukci, jejíž výměr podmínil další existenci budovy, musela být ještě v témže roce její velká část stržena. Divadlo na Veveří bylo otevřeno 6. 12. 1884. Ačkoliv to mělo být provizorium do doby, než bude vybudována reprezentační budova, sloužilo

uměleckému provozu Národního, pak Zemského a Státního divadla a Českého lidového divadla v Brně osmašedesát sezon. Havarijní stav na počátku 50. let byl důsledkem poškození při bombardování Brna 20. 11. 1944. Po skončení války bylo divadlo opraveno, ale následky škod se projevovaly stále. Situace zhoršoval provoz nákladních vozidel a tramvají. Výměr technického referátu byl konečný. Po částečné demolici využívalo NdB zbylé prostory jako zkušebnu, ubytovny a ateliéry. Celý objekt byl zbourán v prosinci r. 1973.

✂ 9. 6. 2021 zemřela skvělá herečka Libuše Šafránková. Dětství a školní léta prožila ve Šlapanicích u Brna. V roce 1971 absolvovala dramatické oddělení brněnské Státní konzervatoře, od druhého ročníku hostovala a v letech 1970 – 71 byla v angažmá Státního divadla v Brně. Následně působila v Krejčově Divadle Za branou (1971 – 72), po jeho násilném uzavření se stala členkou Činoherního klubu (1972 – 90). V letech 1992 – 94 byla sólistkou činohry Národního divadla, ale po dvou sezonách se vrátila do Činoherního klubu, který však pro neshody záhy definitivně opustila. V r. 1976 vstoupila do manželství s Josefem Abrahámem, měli spolu syna Josefa (*1977). Během svého života hrála ve více než 150 filmech či televizních seriálech, z nichž např. *Kolja* a *Obecná škola* získaly nominaci na Oscara. Mezi nejvýznačnější role se řadí Barunka v adaptaci knižní klasiky *Babička* (1971), Popelka v koprodukční pohádce *Tři oříšky pro Popelku* (1973), Vránová v komedii *Vrchní, prchni* (1980), Součková ve Svěrákově *Obecné škole* (1991), zpěvačka Klára ve filmu *Kolja* (1996), Kvidova matka v komedii *Báječná léta pod psa* (1997) a Petrova babička ve snímku *Jak jsme hráli čáru* (2014).

✂ 21. 6. 2021 zemřela ve věku 84 let herečka Nina Divíšková. Byla manželkou herce a režiséra Jana Kačera. Objevila se v řadě filmových i televizních rolí. Její doménou bylo především divadlo. Pět let hrála v ostravském Divadle Petra Bezruče, od r. 1965 byla členkou pražského Činoherního klubu. Později spolupracovala s řadou dalších divadelních scén, věnovala se i dabingu.

Z domova

 Cena divadelní kritiky. Období bez diváků přineslo ocenění práce souborů v podobě 3 nominací na 29. ročník Cen divadelní kritiky (dříve Ceny Alfréda Radoka). Janáčkův *Osud* v režii Roberta Carrena získal nominaci v kategorii „Inscenace roku“ a světová premiéra opery *Monument* tvůrců Marko Ivanoviče a Davida Radoka obdržela dvě nominace – v kategorii „Poprvé uvedená česká hra“ a „Hudba roku“. Ocenění nakonec získal Marko Ivanovič jako skladatel *Monumentu* za „Hudbu roku“. *Monumentem* oslaví NdB tento rok oba státní svátky 28. 10. a 17. 11. 2021.

 Opera pomáhá. Televizní premiéra nové inscenace Čajkovského *Evžena Oněgina* nabídla 29. 3. 2021 nejen umělecký zážitek, ale i pomocnou ruku lidem, které postihla pandemie. Bylo možné zakoupit vstupenku a výtěžek 119 500 Kč putoval do Sociálního nadačního fondu města Brna a Jihomoravského kraje na podporu lidem, kteří se kvůli pandemii dostali do těžké životní situace. Premiéru na televizních obrazovkách sledovalo více než 40 000 diváků.

 Balet NdB se představil 21. června 2021 v Domě umění ve slovenských Piešťanech na prvním postcovidovém zahraničním vystoupení. Ve slavném lázeňském městě uvedl poslední premiéru minulé sezony *Radio and Juliet* v choreografii Edwarda Cluga. Inscenace nominovaná na Cenu Divadelních novin rozezněla Piešťany hudbou skupiny Radiohead a diváky nadchla charismatickými výkony brněnských tanečníků.

 Prestižní reklamní agentura FOCUS zařadila video Baletu NdB k nové sezoně 2020/21 s názvem *Baletišťe* mezi 10 nejlepších reklam r. 2020. Video, které vyšlo z dílny kreativců NdB a ne z renomovaných reklamních agentur, se zařadilo po bok reklam na takové světové značky, jako jsou např. Apple, Mc Donald's... Nadšené ohlasy byly zaznamenány nejen z českého prostředí, ale i z baletní komunity takřka celého světa. *Baletišťe* na sociálních sítích získalo přes 563 tisíc zhlédnutí.

🏠 Soubor Janáčkovy opery NdB měl být letos na jaře součástí International Arts Festival Hong Kong. Pandemie překazila plány jen částečně. Hongkongští kolegové připravili velkou část v online podobě. Soubor brněnské opery se tak stal společně s koncerty z podzimního janáčkovského festivalu významnou částí programu. Publikum mohlo v březnu vidět záznamy inscenací *Příhody lišky Bystroušky* a *Její pastorkyně*, ale i provedení *Zápisníku zmizelého* v podání Pavola Breslíka, klavírní recitál Jana Bartoše, Haas Quartet a Schoenberg Chor. České hudbě byla věnována velká pozornost, online hostování doprovodila výstava představující skladatelské osobnosti – B. Smetana, A. Dvořák, L. Janáček a B. Martinů.

🏠 Po roční vynucené přestávce se operní soubor NdB tradičně na závěr sezony představí v Litomyšli. Přiveze dvě nové inscenace. Na nádvoří zámku provede Pucciniho operu *La bohème* s Richardem Samkem a Janou Šrejma Kačírkovou v hlavních rolích (3. 7.) a o den později Čajkovského *Evžena Oněgina* se Svatoplukem Semem a Lindou Ballovou jako Oněginem a Taťánou.

🏠 Soubor Janáčkovy opery NdB vyráží 12. srpna 2021 do přírodního amfiteátru pod Turoidem v Mikulově s open air představením opery G. Bizeta *Carmen*. Titulní roli vytvoří skvělá Václava Krejčí Housková, roli Dona Josého ztvární italský tenorista Luciano Mastro. Nedávno zrekonstruovaný areál amfiteátru nabídne pohodlné zázemí pro diváky, kteří zde budou moci spojit kulturní zážitek třeba s degustací některého ze skvělých vín mikulovské oblasti.

🏠 Harfistka Jana Boušková na svém novém CD s názvem *Má vlast*, které vyšlo v polovině května, představila skladby Bedřicha Smetany, Antonína Dvořáka a Josefa Suka. Skladby jsou v čistě harfové úpravě umělkyně. Kromě tří symfonických básní z cyklu *Má vlast – Vyšehrad, Vltava a Šárka*, obsahuje nahrávka i Largo z „*Novosvětské*“ symfonie a „*Americkou*“ suitu A. Dvořáka. Závěr tvoří Sukovy *Letní dojmy*.

🏠 Mezinárodní ženský vokální soubor Tiburtina Ensemble pod vedením Barbory Kabátkové vydal nahrávku *Jistebnického kancionálu* – zpěvů pro mši a k modlitbě hodinkového officia z prostředí pražské univerzity na počátku 15. století. Rukopis obsahuje jak latinský chorál převedený do češtiny, tak původní hudební tvorbu na české texty.

🏠 Severočeská filharmonie Teplice uskutečnila ve dnech 27. 5. – 27. 6. 2021 14 online koncertů v osmi městech Ústeckého kraje v rámci 56. hudebního festivalu Ludwiga van Beethovena. Premiéry byly vždy v 18 hod. Možnost sledování byla na YouTube kanálu Severočeské filharmonie a facebooku Severočeské filharmonie.

🏠 Původní termín z loňska přesunutého 52. ročníku Hudebního festivalu A. Dvořáka Příbram byl navzdory odhodlání pořadatelů znovu odložen. Byla zahájena řada jednání o náhradních termínech koncertů ve snaze odehrát maximum plánovaných vystoupení v letošním roce. O nových termínech se příznivci příbramského festivalu dozvídají postupně z internetových stránek i facebookového profilu. Vstupenky na přesunuté koncerty zůstávají v platnosti. V případě, že by nový termín nevyhovoval, je možné vrátit je na prodejní místo.

🏠 Rezidenční umělci, violoncellista Jiří Bárta a hornistka Zuzana Ržounková zahájili 1. 5. 2021 online koncertem hudební festival *Za poklady Broumovska*. Na internetové televizi Mall.tv a sociálních sítích festivalu zazněla premiéra rezidenčního skladatele Tomáše Illeho, díla A. Dvořáka a Johanna Sebastiana Bacha. 16. ročník festivalu (1. 5. – 28. 9. 2021) akcentuje díla spojená s létem. Připomene výročí A. Dvořáka a představí řadu špičkových domácích i zahraničních umělců. Vstupné na většinu festivalových koncertů zůstává dobrovolné. Výtěžek bude věnován na obnovu kostelů Broumovska.

🏠 Filharmonie Bohuslava Martinů si připomněla 75 let od prvního vystoupení, které se uskutečnilo 30. 4. 1946. Na programu byla stejně jako před 75 lety hudba českých autorů. Za zlomové události v historii FBM bylo otevření Domu umění jako nového sídla filharmonie včetně koncertního sálu v r. 1955, rok 1989, po kterém se začaly uskutečňovat pravidelné výjezdy do zahraničí, nástup nového šéf-

dirigenta Jakuba Hruši v r. 2005, který výrazně orchestr omladil, či rok 2006, odkdy je FBM obecně prospěšnou společností založenou Zlínským krajem a městem Zlín.

 Moravská filharmonie Olomouc si na online koncert 29. 4. 2021 do olomoucké Reduty jako mimořádného hosta pozvala proslulého hobojistu Viléma Veverku. Moravskou filharmonii řídil Jakub Klecker. Ve světové premiéře zazněl koncert pro hoboj a orchestr *Over the Horizon* Zdeňka Merty, který 25. 4. oslavil sedmdesátiny. Koncert byl vysílán online přes Facebook, web a YouTube kanál Moravské filharmonie Olomouc. Natáčel ho Český rozhlas pro vysílání stanice D-dur.

 Operní soubor Moravského divadla Olomouc je v čase covidového uzavření divadel dalším ansámblem, který zprostředkoval divákům novou inscenaci prostřednictvím televize. Na TV Noe mohli 24. 4. 2021 vidět přímý přenos premiéry opery Ludwiga van Beethovena *Fidelio* v hudebním nastudování Miloslava Oswalda a v režii Josefa Nováka. Vedle tří „národních“ divadel je to olomoucké typické „spádové“ vícesouborové divadlo v hanáckém regionu mezi Ostravou a Brnem se stoletou tradicí českého divadla v Olomouci. *Fidelio* plánovali Olomoučtí na minulý rok k 250. výročí Beethovenova narození. Olomoucká inscenace *Fidelio* zprostředkovala divákům Beethovenovu nesnadnou operu v podobě, která se v čase převažujících režijních experimentů drží tradičního přístupu. Sólisté: Barbora Řerichová (Leonora), Jakub Rousek (Florestan), Martin Bárta (Pizzaro), Jiří Příbyl (Rocco), Helena Beránková (Marcelina), Daniel Matoušek (Jaquino), Jakub Tolaš (Don Fernando).

 11. června 1881 bylo ND Praha poprvé otevřeno a za dva měsíce vyhořelo. 140 let od požáru divadla se neslaví, ale připomíná. Ke zničujícímu požáru poněkud narychlo otevřeného, ale ne zcela dokončeného divadla došlo 12. srpna 1881. Tehdejší česká vlastenecká společnost vnímala tuto tragédii jako celonárodní katastrofu. Počáteční šok ve společnosti se však rychle proměnil ve znovuprobuzené obrovské odhodlání a novou vlnu sbírek na obnovu poničené budovy. Ačkoli byli za viníky požáru označeni a odsouzeni klempířští dělníci, kteří měli na střeše zanechat špatně uhašené dřevěné uhlí, je příčina požáru dodnes tématem různých dohadů a pochybností.

 Mezinárodní festival TANEC PRAHA představil ve spolupráci s Laternou magikou své hlavní červnové zahraniční hosty na Nové scéně ND. Ve dnech 15., 16. a 17. června zde se svým souborem vystoupil jeden z neoriginálnějších současných choreografů Dimitris Papaioannou. Uvedl svůj nový projekt *Transverse Orientation*, který měl světovou premiéru na začátku června 2021 v Lyonu. Choreografova díla byla uvedena na mnoha festivalech a divadlech napříč Evropou, Asií, Austrálií a Severní i Jižní Amerikou. Získal nominaci na Emmy 2015, Olivier Award 2019 a ocenění Europe Theatre Prize 2017. Praha uvítala výjimečného řeckého umělce historicky poprvé.

PHOENIX – světová premiéra 22. 6. 2021 v pražském ND. Představení bylo vytvořeno speciálně pro Balet ND. Má tři části: *Puppet* Angličana Douglase Leeho, *Das soles solos* Španěla Alejandra Cerruda a *Prelude und Lieberstod* Španěla Cayetana Sota.

 Mimořádná operní akce na Vltavě 19. a 26. června 2021. Pražské ND má jednu velkou přednost – je umístěno přímo v centru, na břehu Vltavy, s výhledem na Pražský hrad. Jedinečnou povahu tohoto místa využívali organizátoři českého divadelního života ve 2. polovině 19. stol., když např. v předvečer položení základního kamene ND v r. 1868 uspořádali na březích Vltavy a přilehlém Žofínském a Střeleckém ostrově velkolepou večerní slavnost na vodě. Opera ND na tradici navázala zvláštní open – air akcí pod názvem *Národní na vodě*. Koncerty proběhly na palubě rozsvícené lodi Bella Bohemia, která postupně kotvila na několika místech podél vltavského nábřeží. Program byl složen z nejznámějších melodií operní literatury. Orchestr ND při prvním koncertu vedl hudební ředitel Opery ND Jaroslav Kyzlink, ve druhém případě ředitel Státní opery Karl-Heinz Steffens.

 Opera je zpět! V červnu uvedlo pražské ND v historické budově *Prodanou nevěstu* (4., 6. a 24. 6.) a *Rusalku* (9. a 13. 6.), ve Státní opeře oblíbený italský repertoár – Pucciniho *Tosku* (5. a 10. 6.) a Verdiho *La traviatu* (17. a 25. 6.).

🏠 Do následující sezony přivítá pražské ND dvě nové posily. Slovenský barytonista Pavol Kubáň – je laureátem mnoha mezinárodních soutěží a finalistou soutěže Hanse Gabora Belvedere. Hostoval v drážďanské Semperově opeře, představil se v Teatro Massimo di Palermo, Teatro Maggio Musicale Fiorentina ve Florencii a v operních domech v Curychu a Halle. Druhým novým členem je tenorista Petr Nekoranec. Je jednou z nejvýraznějších osobností nastupující pěvecké generace u nás. V l. 2018 – 20 působil jako sólista Stuttgartské opery, v období 2016 – 18 byl frekventantem Lindemannova programu v newyorské MET, a to jako první Čech, který byl do tohoto programu přijat. V letech 2014 – 16 byl členem Bavorské státní opery v Mnichově a jejího operního studia, kde vytvořil řadu rolí včetně titulních (získal Bavorskou uměleckou cenu).

🏠 Zámek Liteň – open air k 10. výročí Festivalu Jarmily Novotné „Rusalka v parku“ 28. 8. 2021. Účinkující: K. Kněžiková, R. Samek, J. Martiník, J. Kurucová, SOČR – dirigent R. Jindra, režie a scéna Cabani (vice na www.zamekliten.cz).

Ze světa

📖 Dirigent Jakub Hruša a houslista Josef Špaček přednesli v curyšské Tonhalle před živým publikem Koncert pro housle a orchestr a moll A. Dvořáka a *Pohádku* J. Suka – a to 29. a 30. 4. 2021. Oba špičkoví čeští umělci vystoupili ve spolupráci s Tonhalle Orchester Zürich. Orchester vypracoval speciální „Ochranný koncept“ pro návštěvníky koncertu. Kromě omezeného počtu posluchačů to byla povinnost mít roušky a zachovávat rozestupy, programy a vstupenky byly pouze v digitální podobě a lidé se museli obejít bez přestávky a návštěvy šatny. Využívá se nejmodernější klimatizační technika a další dezinfekční opatření.

📖 Pianista Jan Schulmeister získal 1. cenu na mezinárodní klavírní soutěži mladých pianistů „Orbetello International Piano Competition Junior“ – ONLINE EDITION 2021, která se konala v dubnu v italském přímořském městě Orbetello. Tato mezinárodní soutěž měla čtyři kategorie, do kterých se přihlásilo 400 klavíristů ze všech kontinentů. Jan Schulmeister soutěžil ve II. kategorii, kde se sešlo 105 soutěžících z 27 zemí. Po hlavní soutěži postoupil mezi pět nejlépe bodovaných kandidátů, kteří budou v příštích týdnech soutěžit přes kanál YouTube o cenu diváků.

📖 Filharmonie Hradec Králové se zúčastnila projektu Europe for citizens – Total Peace (Totální mír) v Portugalsku (23. a 24. 4. 2021). V rámci mezinárodního projektu, který připomíná šest osobností ze šesti zemí a jejich přínos pro demokracii, představí své osobnosti Itálie, Španělsko, Polsko, Nizozemí, Česká republika a Portugalsko, které tento ročník zahájilo. 25. 4. slaví totiž svůj největší státní svátek – Den svobody a připomínka Karafiátové revoluce. V tento den v r. 1974 skončil několik desetiletí trvající autoritářský režim, který tam vybudoval Antonio Salazar. Po „karafiátové“ revoluci Portugalsko zastavilo své koloniální války, vzdalo se držav v Africe a Atlantiku a vstoupilo do svých moderních dějin. Na podzim (28. 10. 2021) má být představena česká osobnost. Akci bude přenášet všech šest zúčastněných zemí.

📖 Evropský komorní orchestr se od příštího roku stane rezidenčním tělesem zámku Esterházy v rakouském Eisenstadtu. Rezidence je na období tří let, během nichž orchestr uvede nejméně čtyři koncertní projekty ročně v Haydnově sále Esterházyho paláce. Bude vystupovat na festivalu Herbstgold, na koncertech classic Esterházy, na komorních koncertech a členové orchestru budou spolupracovat s Haydnovou konzervatoří. Evropský komorní orchestr (COE) byl založen v Londýně v r. 1981 skupinou mladých hudebníků z celé Evropy, kteří se seznámili v Orchestru mladých Evropské unie (EUYO). Ten byl založen v r. 1975, za spoluúčasti dirigenta Claudia Abbada, jako kulturní vyslanec EU. COE má v současné době asi 60 členů a je privátním tělesem sponzorovaným řadou donátorů.

📖 Wagnerova opera *Mistři pěvci norimberští*, respektive její předehra, byla vůbec prvním německým zvukovým filmem. Jde o film z r. 1929 pod taktovkou významného dirigenta Leo Blecha (1871 –

1958), který v letech 1899 – 1906 dirigoval v Novém německém divadle (dnes Státní opera Praha). Záznam celé Wagnerovy opery z 22. 5. 1928 ze Státní opery Berlín pod jeho taktovkou vydal label Symposium. Hanse Sachse zpíval slavný rakouský basbarytonista Friedrich Schorr (1888 – 1953), který na začátku své kariéry působil v Novém německém divadle v Praze (1916 – 1918).

 Komická opera Berlín objednala novou operu u finského jazzového skladatele Iira Rantaly (*1970). Opera s názvem *Die Zaubermelodika* bude pokračováním Mozartovy *Kouzelné flétny*. Role Královny noci má být určena pro kontratenoristu, premiéra má být v říjnu. Libreto napsala novinářka, spisovatelka a nejprodávanější finská autorka detektivek Minna Lindgren (*1963). Oba jsou spoluautory úspěšné komické opery *Sanatorio Express* o moderních neurózách a vztazích. Opera měla světovou premiéru 27. 9. 2018 ve Finské národní opeře, která dílo doporučuje pro děti od 7 let jako skvělé seznámení se světem opery. M. Lindgren napsala v r.2020 libreto pro komickou operu *Covid fan tutte* s hudbou W. A. Mozarta, uvedenou ve Finské národní opeře.

 Umělecká ředitelka Svatodušního festivalu v Salcburku Cecilia Bartoli oznámila změnu programu. Sir John Eliot Gardiner se soubory Monteverdi Choir a Angličtí barokní sólisté vzhledem k restrikcím plánovaný koncert odřekli. C. Bartoli se rozhodla uvést v Haus für Mozart barokní koncert (Händel, Nicola Porpora, Johann Adolph Hasse, Georg Philipp Telemann, Antonio Vivaldi) s názvem *Jakou vášně může hudba vyvolat*. Partnery C. Bartoli byl soubor Les Musiciens du Prince – Monaco a dirigent Gianluca Capriano. Festival nabídl mj. Händelovu operu *Il trionfo del Tempo e del Disinganno* v režii Roberta Carsena a koncertní provedení Mozartovy opery *La clemenza di Tito*. Květnový festival uzavřelo koncertní provedení Pucciniho *Tosky* pod taktovkou Zubina Mehty. Hlavní role zpívali Jonas Kaufmann, Anja Harteros a Bryn Terfel.

Nabídky, informace

Letní menu Národního divadla Brno

Opera:

Špilberk	<u>1. 7. 2021</u> ve 20 hod.: G. Rossini: <i>Lazebník sevillský</i> –(Svatopluk Sem/Roman Hoza, Andrea Šíroká, Ondřej Koplík)
	<u>13. 8. 2021</u> v 19 hod.: G. Rossini: <i>Lazebník sevillský</i>
	<u>28. 8. 2021</u> v 19 hod.: G. Puccini: <i>La bohème</i>
	<u>3. 9. 2021</u> v 19 hod.: G. Verdi: <i>La traviata</i> (Jana Šrejma Kačírková, Ri chard Samek, Svatopluk Sem)
	<u>5. 9. 2021</u> v 19 hod.: G. Bizet: <i>Carmen</i> (Jana Hrochová, Luciano Mastro, Roman Hoza)

Balet:

Biskupský dvůr	<u>14. 7., 15. 7., 16. 7., 17. 7., 18. 7. 2021</u> vždy ve 20:30 hod.: Sergej Prokofjev: <i>Romeo a Julie</i> (choreografie Mário Radačovský, režie Martin Glaser)
	<i>Lúčnica</i> <u>19. 7. a 20. 7. 2021</u> vždy ve 20:30 hod

O prázdninách se vydejte „do divadla“ na hrad Špilberk, Biskupský dvůr i novou letní scénu u Státní opery. Do 11. července odehraje Městské divadlo Brno v prostorách Biskupského dvora 37 představení. Premiérou bude historická freska *Napoleon aneb Alchymie štěstí* (program na stránkách www.mdb.cz). Od 14. do 20. července bude letní scéna Biskupského dvora patřit Baletu NdB. Více na webu www.ndb.cz. Na nádvoří hradu Špilberk bude od července do září vystupovat operní soubor NdB. Vstupenky koupíte přes web www.ndb.cz. O velké špilberské nádvoří se o prázdninách podělí také dva tradiční festivaly. Převážně v červenci to budou Letní shakespearovské slavnosti

s premiérovou *Bouří*, v srpnu pak Filharmonie Brno na Mezinárodním hudebním festivalu Špilberk předvede, jak umí být vážná hudba někdy nevážná.

Hrad „zaskočí“ i za přehradu, protože tady zazáří všech pět ohňostrojů festivalu Ignis Brunensis (více na www.spilberk.cz).

Od června do srpna bude otevřena letní scéna divadla Buran Teatr, která vyrostla v Kounicově ulici vedle sokolského stadionu. Připraveny jsou koncerty, workshopy, filmové projekce, výstavy, výtvarné instalace, divadelní hry. Podrobnosti na www.buranteatr.cz.

→ Čím dříve, tím lépe! Plánujete si svoji návštěvu divadla s předstihem a kupujete vstupenky brzy? Děláte dobře, protože můžete ušetřit. NdB používá tzv. plovoucí ceník, díky kterému se cena vámi vybraného místa na konkrétní představení může zvyšovat v přímé závislosti na blížícím se čase představení nebo podle množství dosud prodaných míst. Nečekaných změn ceny u vámi rezervovaných vstupenek se bát nemusíte, ta je vám po dobu vaší rezervace garantována. Nezapomeňte – je to pět dní!

→ Zákaznické centrum Dvořákova 11 – infolinka, předprodej vstupenek: +420 542 153 120. Zákaznické centrum otevřeno ve všední dny v době 8,30 – 18 hod. Přijímá rezervace vstupenek na celou sezonu osobně, telefonicky, poštou nebo e-mailem. Vstupenky je možné koupit či rezervovat online. Zákaznické centrum dále nabízí k prodeji programy k představením a dárkové předměty.

→ Zákaznické centrum v Janáčkově divadle – otevřeno 45 minut před představením. Nachází se v přízemí JD, vchod z ulice Rooseveltova. Je napojeno na podzemní garáže, projít lze do foyeru divadla. U ZC se nachází vstup do budovy JD pro osoby s handicapem pomocí plošiny na vnitřním bočním schodišti. Jsou zde k dostání vstupenky na všechna představení NdB, programy k představením a dárkové předměty NdB. Funguje jako večerní pokladna, kterou jste dříve našli ve foyer Janáčkova divadla. Infolinka +420 542 158 345 (45 minut před začátkem představení).

→ Pražské ND má nový webový magazín. Můžete ho nalézt na hlavní liště webu ND, ale má i svou snadno zapamatovatelnou adresu: narodni-divadlo.cz/cs/emagazin.

→ Nové operní nahrávky na DVD: G. F. Händel: *Rinaldo*; W. A. Mozart: *Così fan tutte*; W. A. Mozart: *Don Giovanni*; W. A. Mozart: *Figarova svatba*; G. Donizetti: *Lucrezia Borgia*; R. Wagner: *Zlato Rýna*; G. Verdi: *Falstaff*; G. Puccini: *La bohème*; U. Giordano: *Andrea Chénier*; Ch. Gounod: *Faust*; G. Bizet: *Carmen*. V hvězdných obsazeních můžete číst taková jména jako Cecilia Bartoli, Rolando Vilazón, Anna Netrebko, Yusif Eyvazov, Erwin Schrott...

Vážení přátelé,

členové výboru SPNDB Vám přejí příjemně prožité dny dovolených, šťastné návraty z cest za odpočinkem, poznáním něčeho nového. Teď už snad můžeme říkat, že se těšíme na shledání. Aby to byla pravda, nesmíme podceňovat platná nařízení či omezení. Vyplatí se to. Opatrujte se. S přáním příjemného počtení.

Jana Veselá

Použité zdroje:

Malá encyklopedie české opery	Hudební rozhledy č. 6
Malá encyklopedie hudby	Webové stránky NdB
Osobnosti světové hudby	Denní tisk a internet, Metropolitan
Oxfordský slovník opery	DIVA magazín NdB, červen, červenec, srpen
Postavy brněnského jeviště	ND Praha – měsíčník – červen

Uzávěrka Zpravodaje dne: 25. června 2021

Nepronájemné. Zpravodaj vydává Spolek přátel NdB, Jugoslávská 652/98, 613 00 Brno, IČ 48510777 pro vnitřní potřebu.